10e Jaar, No. 55. 's HERTOGENBOSCH, Donderdag 6 Mei 1847.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?

(ABONNEMENTS-PRIJS voor de Stad f 2. Franco per post. » 14.)

(Verschijnende driemaalen in de week: Dinsdag, Donderdag en Zaturdag.)

(ADVERTENTIEN: 15 cents de regel. behalve 35 cents zegel.)

BEIJEREN.

De tijdingen, welke wij uit München ontvangen, bevestigen de waarheden volkomen hetgeen men verwachten kon van de sympathie en de volkomene overeenstemming, welke tusschen juffrouw Montès, de *geliefde van het hart des konings*, zooals zij zich zelve noemt, en het protestantsch ministerie van den katholijken en poëtischen vorst heerscht.

De balling, door uit den laagsten stand, wier inkomen den heer Abel heeft doen vallen en den heer Maurer verheven heeft, zegepraalt thans over den algemeenen wensch; men fluit haar in de straten niet meer na; al de ambtenaren, van af den eersten ministers tot den laatsten policiedienaar, omringen haar met hunnen eerbied. Ver van het voormalig tooneel van haren roem, ver van de coulissen van Gärtner en van het hof van assises van Rouaan, schijnt zij nu Beijeren de beginselen, welke zij in de loopbaan van wijlen Dujarrier zich eigen maakte, met succes te gebruik. Er is te München eene hoogeschool, deze hoogeschool, van de katholijke vorsten, die haar ontsierden, gezuiverd, heeft zich onder den algemeenen toon gestemd. Geheel gelouterd, geheel bestierd door het protestantsch en philosophisch beginsel, aanbidt zij alles wat de katholijken haatte. Weinige dagen na het ontslag van zijnen katholijken ambtgenoot, den heer Lassaulx, heeft de waardige heer Frederik Thiersch, een der aanzienlijkste geleerden van Duitschland, voor de kweekelingen der faculteit der wijsbegeerte, te Munchen, eene schoone rede gehouden ter eere van den koning en van het nieuwe ministerie, hetwelk hij prees wegens deszelfs *eerbied voor de voorregten der hoogeschool*. De koning dus tevreden, het ministerie is het insgelijks; de philosophie loopt aan den leiband, en allen heeft men aan die bewonderenswaardige juffrouw te danken. De monarch zal voorzeker eerstdaags een dichtstuk daarover in het licht geven, het volk zijn lied doen zingen; hij zal verstandelijk wel acht te geven op welke wijze het volk dit lied zingen zal.

Er vindt nog wel eenige weldenkende lieden die niet te vreden zijn; doch deze zijn Jesuiten geworden is, den hemel zij dank zeer gering in getalrijkheden betreft, deze boort men niet de censuur voor.

Het vertrek van den achtenswaardigen graaf Senfft, minister van Oostenrijk te München, wiens tegenwoordigheid, inhoofde van het hof, den Koning ongevallig was, zijn de andere ministers bijna niet meer van de hovelingen te onderscheiden. Een onder hen is er, die toegenomen is met die der fortuin: 't is de heer Severin, vertegenwoordiger den Alleenheerscher aller Russen. Op dien hoogen toon toen Lola uitgejouwd was geworden, [illegible] de koning, die buiten adem van de plaats des oploops terug kwam, den heer Severin bij zijde nam met eene harde stem deze vreemde woorden: « O mijnheer! hoe wel doet uw Keizer » van zijne goedertierenheid met gestrengheid te bannen » delen. Thans ziet gij de goedigen der toegevlijkheid, waarmede ik de mijne behandeld heb, want » mijne priesters alleen zijn de aanstokers van » hetgeen gij ziet! »

Zijne Majesteit vergiste zich. Zijne geestelijkheid, hoe achtingswaardig zij ook wezen moge, verdoolt zich geenszins hoogmoedig, zij kan en wil het niet, trouwens zij is geheel door's Konings hand gevormd. De Koning alleen beweert niet alleen de bisschoppen en het geestelijk getal der kanunniken, maar ook de leeraren der godgeleerdheid bij de hoogescholen en zelfs in de lyceën, die tot heden de plaats van seminarien bekleed hebben, van eene andere zijde hebben de kleine seminariën, nog maar onlangs in Beijeren opgerigt, nogslechts een klein getal priesters opgeleverd, en daaruit volgt, dat de geestelijkheid bijna geheel uit de scholen van den Staat is voortgesproten, alwaar het onderwijs meerendeels gegeven wordt, door leeraars, die leeken en gansch niet geneigd zijn om eenigen wederstand aan den Staat te bieden. Men voege daarbij de onbeduidendheid der priesters uit den leeraars, die priesters zijn, en vooral de verpligting der bisschoppen om het verlof des Konings te verlangen, alvorens zij zelfs een Vastenmandement mogen uitgeven, en men zal ligt de ongerijmdheid bevroeden, van de beijersche bisschoppen te willen doen doorgaan als van eenen geest van heerschzucht bezield en met eenen invloed bekleed, welke in staat is de bevolking in beweging te brengen. Het was geen beijersch bisschop, die de eerste vermaning aan den Koning deed, het was de prins bisschop van Breslau, Vaderlijk getroffen toen hij de ergernis vernam, schreef deze prelaat eenen brief vol liefde, eerbied en droefheid, welken de Koning beantwoordde door dit berucht geworden gezegde: « *Ik bezit* » *eene poëtische ziel* en kan niet afgemeten worden » naar denzelfden regel als de overige menschen."

Het is eene daadzaak, dat de bevolking van München, alvorens ingelicht te zijn door de hulde, welke de tegenwoordige muse van den Vorst van de staatslieden en protestantsche philosophen ontvangen heeft, hare verontwaardiging over hetgeen onder hare oogen ging niet verborg. Tronwens » begon een oogschijnlijk, op de straten, op de markten, » op jagtpartijen werd gepleegd en gezegd hetgeen » een ieder tegen de borst gestooten heeft. Nu eens » waren het straatjongens, welke de tusschen » komst der gewapende magt ten behoeve van Lola » Montès noodzakelijk maakten en gewoonlijk ein » digden met *Deum ex machina*, de komst van den » monarch, die het slagtoffer vaderlijk ontheldе om » hare smart te lenigen en hare tranen te droogen. » Dan weder was het de ontmoeting van het rijtuig » des aartsbisschops, en der favoriet, die onbe » schaamd genoeg was, hem met oogen en gebaren

» te bedreigen, en dat wel ten aanzien van een » volk, hetwelk vol geloof is en nog niet geleerd » heeft te dulden, dat men aan deszelfs eersten » herder eerbied weigert. Het wezen, dat zich zulke » beleedigingen veroorloofde, was altijd van twee » gendarmes vergezeld. Men moet het gezien hebben » om het te gelooven, even als men het uit hareu » eigen mond moet gehoord hebben, dat zij ge » roepen was om een einde te maken aan de heer » schappij der priesters, om niet overtuigd te zijn » dat die gezegden, en zoo vele anderen van dezelfde » soort, slechts dwaasheden of droombeelden zijn. » Tot welken lagen trap van zedelijke vernedering » zou dan een volk niet gevallen moeten zijn om, » zonder klagten, eene zoo diepe verachtelijkheid » te verduren!"

Het *Journal des Débats*, van den aanvang af volkomen wetende, waarom de vrijdenkers van München in staat waren, heeft op eene broederlijke wijze den weg voor hen bereid en verzekerd, dat de partij der jesuiten, in de dagen harer heerschappij, de Universiteit ruimgerukt hadden. « *De party der Jesuiten was er in geslaagd, al de leeraars, die van liberalisme verdacht waren, te verwijderen en door hare handlangers te vervangen.* » De heer von Abel werd te gelijkertijd beschuldigd, van *de protestanten in ongenade te hebben doen vallen, hen gepredikt en vervolgd te hebben.* Zien wij nu wat in dit punt waarheid is:

1° Sedert dertig jaren, gedurende welke de Universiteit van München bestaat, is geen enkel leeraar verwijderd om eenige beweegreden als men voorgeeft. Onder het ministerie von Abel, heeft een hoogleeraar in de godgeleerdheid zijne bediening moeten nederleggen uithoofde der dolzinnige leerstellingen welke hij geuit had en krachtens welke de gansche catholijke Kerk in den persoon des Pausen zou begrepen zijn. De kerkelijke overheid zelve ijverde voor zijn ontslag.

2° In *al de andere takken* van het hooger onderwijs, heeft zich sedert een aantal jaren geen enkel geval van ontzetting of zelfs van schorsing onder de hoogleeraren voorgedaan.

3° Wanneer men de evenredigheid tusschen de bevolking van het rijk met de inrigting der hoogescholen nagaat, zal men bevinden, dat de Catholijken, die driemaal talrijker zijn, twee hooge scholen bezitten en de protestanten eene, welke evenwel meer uitsluitend en overwigtig is in den zin harer geloofsbelijdenis. Inderdaad, de hoogeschool van Erlangen telt onder hare dertig hoogleeraren slechts eenen catholijk, wiens vak van onderwijs weinig aanleiding tot proselytismus geeft: hij [illegible] aar in de vroedkunde; terwijl de hoogeschool van München, welke eigenlijk de oude catholijke hoogeschool van Ingolstadt is, eertijds gesticht met het doel om een bolwerk des geloofs te worden, en onder de uitdrukkelijke voorwaarde, dat geene andere dan catholijke studenten in het genot harer beurzen zouden gesteld worden, onder hare [illegible] en vijftig leeraren elf protestanten telt, waarvan

een met het vak der geschiedenis, dat is van de wetenschap, welke de meeste aanleiding tot misbruiken oplevert, belast is.

De wezenlijk gewelddadige en vervolgzuchtige maatregelen tegen de hoogeschool zijn sedert de komst van het nieuwe ministerie aangevangen. Zij hebben dezelfde dagteekening en toorzaak als de aankomst van den heer Maurer, namelijk de zegepraal en de wraakzucht der *courtisane*. En wie is daardoor getroffen? Mannen, die door de waardigheid van hun karakter en de onberispelijkheid van hunnen levenswandel, nog meer dan door hunne buitengewone talenten, al den glans der openbare achting verworven hadden; mannen als de heer Eassaulx, als de heer von Moy. De afzetting van den laatste vooral is schreeuwend; zijne deugd was voorwaar niet vijandig. Men kon hem zijne stem in den Senaat niet verwijten, want hij is daarvan geen lid; men kon hem geene ultramontaansche strekkingen aanwrijven, want de Catholijken hebben bevonden, dat zijn geleerd werk over het openbaar regt in Beijeren te veel aan het koninklijk prerogatief verleent en, deze overdrevene toegeeflijkheid voor het koningschap was, om de waarheid te zeggen, de zwakke zijde van al die uitmuntende mannen. Beducht voor den aard van het liberalismus, hechtten zij te veel geloof aan het koninklijk gezag en vermeenden, dat de goede wil van den vorst altijd de beste waarborg voor orde en godsdienst is. Alleen waren getrouwe en verknochte onderdanen, doch niemand onder hen was getrouwer en verknochter dan den heer von Moy. Voorzitter der Vereeniging van den H. Vincentius à Paulo, arm en met een talrijk gezin beladen; gelteel door de studie, de goede werken en zijne pligten bezig gehouden, bemoeide hij zich niet en wilde zich niet met staatkundige aangelegenheden bemoeijen. Doch men konde zich niet omtrent zijne denkwijze vergissen; zoo een man kan niet anders dan ongunstig denken over hetgeen onder zijne oogen omgaat, en dit is reeds genoeg. Ondanks zijne aanspraak en langdurige diensten, wordt hij afgezet, men zendt hem naar een stadje in eene der provincien en plaatst hem in eene betrekking, waarin hij gedwongen is, van drie zijner kinderen te scheiden. Anderen wier tegenwoordigheid even lastig is, zien hetzelfde lot te gemoet. Nu reeds kan men zeggen, dat die kleine vereeniging van deugdzame en geleerde mannen, die de roem der hoogeschool van Munchen waren en over het catholijke Duitschland zoo veel licht verspreidden, verstrooid is om nooit weder hereenigd te worden.

Sinds twee maanden zijn verloopen sedert het nieuwe ministerie deszelfs bedienstig aanvaard heeft. Men had, met zonder medewerking van zijne zijde, aangekondigd, dat, behalve de *jesuitenpartij*, een ieder voldaan zou wezen over de handelingen van het nieuw beheer; wettelijkheid, regtvaardigheid, vrijheid zelfs zouden met de vrienden van Lola-Montes aan het beheer komen. Zij hebben den tijd gehad om hunne beloften te vervullen, althans een begin met de uitvoering te maken; en wat hebben zij gedaan?

Zij zijn begonnen, *ad captandam benevolentiam*, met onder het publiek schitterende levensgeschiedenissen, waarin de schrijvers gemakkelijker dan de beschrevenen te erkennen waren, onder het volk te verspreiden. Men stelde zich daarin ten doel, om te bewijzen dat de nieuwe ministers, tot heden toe onbekend, evenwel de schitterendste feiten verricht hadden; in andere woorden: de heer von Maurer en zijne ambtgenooten gaven aan zich zelven lofrijkste of beaudruiste getuigschriften van bekwaamheid af.

Deze lofrijtingen werden spoedig opgevolgd door de meest hatelijke artikelen tegen de oude ministers, van welke men, doch ten onregte, het aan het licht brengen van het *Memorandum* toeschreef. Dit stuk, hetwelk gansch Beijeren en het geheele catholijke en protestantsche Duitschland beaamd hebben, werd het mikpunt van al de door het gouvernement bezoldigde papierkladders. Daar men echter niet van verre, noch van nabij de wettelijke toegevendheden van het *memorandum* mogt aantasten, zagen die heeren schrijvers minder kunnen bedrevenheid dan hunne verlegenheid aan den dag. Om de dagbladen, die nog minder aanhang waren dan hunne confrères, te winnen, beloofde men hun eene merkelijke verzachting in de censuur, indien zij slechts, in dit enkel punt, in den zin van den heer von Maurer en jufvrouw Lola-Montès spreken wilden; men verbood natuurlijkerwijze aan de Catholijken om te antwoorden; en toen men hen genoeg gelasterd had, stak de censuur weder plotseling het hoofd op, schrapte den aanval zoowel als de verdediging weg en verbood, dat er nog een enkel woord over deze schurftige zaak zou gesproken worden. Ziedaar wat voor de vrijheid van drukpers gedaan werd.

Wat voor de vrijheid der wetenschap en de zuivering der hoogeschool gedaan is reeds bekend; doch wij hebben daarbij een vermakelijk punt vergeten, namelijk dat de baron von Zurheim, de ijverigste der dienaren van Lola-Montes en de uitvoerder harer wraakneemingen op de Catholijken der Universiteit, juist minister der eeredienaten is.

Terzelfder tijd zond de minister, waarschijnlijk bedenkende, welke woorden de koning aan den heer Severin, minister van Rusland, gesproken had op den dag, toen hij zoo schitterend zegevierde over het geluit, betwelk zijne Bradamante vervolgde, aan de provinciale gouverneurs het bevel, om de predikatien der geestelijken te bewaken; dat is te zeggen: hij voerde tot in de kerken zelve het stelsel van aanbrengingen en geheime policie, waarop die holden des woords en der vrijheid voornamelijk steunen.

Doch dit alles is nog niets. De invloed van Lola heeft zich voornamelijk doen kennen in het besluit van den 23 maars, betrekkelijk het afleggen van geloften door vrouwen. (Den inhoud van dit besluit hebben wij reeds kenbaar gemaakt.)

Ziedaar de bevelen, welke van de partij der vrijdenkers in Beijeren uitgaan. Er bestaan ook nog andere wettelijke bepalingen, welke bevelen dat men, elke vreemdelinge, wier gedrag aanleiding tot openbare wanordelijkheden kan geven, uit het land zal jagen: maar deze worden over het hoofd gezien en kunnen de spaansche fortuinzoekster niet treffen. De roeping eener vrouw door eenen commissaris van policie doen staven! Die arme vrouw veroordeelen, alleen omdat zij zich aan de dienst van God wil wijden, om een onbepaald *tête-à-tête* te ondergaan met den eersten *quibus*, welken het ministerie goed zal vinden met haar verhoor te belasten, ziedaar een dier invallen, welke niet in het brein van een welopgevoed man kunnen opkomen, hoe verstoumpt hij overigens door het despotismus en het ongeloof moge zijn! Jufvrouw Montès, in de gelegenheid geweest zijnde te vernemen, welke soort van verbindtenis de religieusen aangaan, heeft in hare menschlievendheid naar de middelen omgezien, om eene zoo wreede dwaasheid tegen te gaan en heeft geen geschikter middel gevonden. O! indien die ongelukkige vrouwen zich begeven wilden in de loopbaan der balletten en daarmede verwante loopbanen, noch Lola, noch koning Ludwig, noch de heer von Maurer zouden iets te zeggen vinden, zindar kuisch en vroom te willen leven, dat is droevig, beklagenswaardig, verschrikkelijk — en zelfs in Beijeren beleedigend.

Wij weten nog niet hoe de bisschoppen deze maatregel, die zoo beleedigend voor de godsdienst en zoo krenkend voor de vrijheid van geweten is, zullen opnemen. Die maatregel is gewis door den heer von Mauser gekozen omdat hij, hoe dan ook, een begin maakte met den oorlog tegen het catholicismus, welke eigenlijk het eenige is, wat men van hem verwacht. Doch indien de geestelijkheid, op duizenderlei wijze onder den duim gehouden, niet aanstonds kan beantwoorden aan hetgeen het gewetten der volkeren van haar eischt, is het niettemin waarschijnlijk dat het ministerie onder de Catholijken eenen tegenstand zal ontmoeten, waarop het welligt niet gerekend heeft. Er zijn nog weldenkende lieden in Beijeren, onafhankelijk door hun vermogen, schitterend door hunne geboorte, maar vooral door de vastberadenheid hunner ziel en den ijver van hun geloof, voor welke al het gebeurde vol leering en pligten is. Welligt hadden zij deze wreede les noodig, doch zij bezitten moed en verstand genoeg om dezelve niet verloren te laten gaan.

Wat het ministerie der beijersche vrijdenkers betreft, men ziet het reeds: die schitterende dageraad, zoo luidruchtig begroet door de schrijvers der policie en der philosophie, was een der zoodanigen, welke tegen den avond slijk voorspellen.

(Uuvers.)

KERKELIJKE STAAT.

In de *latere berigten* van ons vorig nommer hebben wij melding gemaakt van eene circulaire van Z. Em. den kardinaal Gizzi, betrekkelijk eene vergadering van notabelen uit de voornaamste steden der Pauselijke Staten, welke Z. H. te Rome wil doen bijeenkomen. Thans kunnen wij den tekst van dit hoogstgewigtig staatsstuk mededeelen:

« Te midden der gewigtige taak aan deze groote pauselijke regering opgelegd, houdt Z. H. zich met eene vaderlijke zorg, voortdurend bezig met al de verbeteringen, welke de verschillende takken van het openbaar bestuur behoeven.

« Het is niet noodig dat ik hier herinnere aan alles wat de H. Vader, sedert zijne troonsbeklimming gedaan heeft, om dit groote doel te bereiken. Al de wijze menschen, die opregtelijk het welzijn dezer landen verlangen en voorzeker de overgroote meerderheid der bevolking uitmaken, erkennen zulks en bewijzen daarvoor hunne dankbaarheid aan den edelmoedigen Vorst.

« Z. H., vertrouwende op de hulp Gods, zal volharden in het aangenomen stelsel der verbetering der openbare aangelegenheden; doch steeds binnen die billijke grenzen, welke zijne hooge wijsheid heeft daargesteld en met al het rijp beraad, het welk eene onderneming van dien aard vordert. Overigens zult gij een nieuw bewijs der weldadige inzigten van den H. Vader vinden in de mededeeling, welke ik u hierbij doen zal.

« Ik zal u dus in afwachting, melden dat de H., steeds bezield met het verlangen om den gang van het openbaar beheer in de beste orde te regelen, voornemens is uit elke provincie eene persoon te kiezen en naar Rome te roepen, die door maatschappelijken stand, vermogen en kunde de hoedanigheden van goed onderdaan der pauselijke regering in zich vereenigt en het vertrouwen en de achting zijner medeburgers geniet.

« Later beschikkingen zullen eindelijk van de vergadering regelen, het zij om aan het openbaar beheer hulp te verleenen, of om zich gelegd te houden met eene beter begrepene inrigting der provinciale raden of met andere dergelijke aangelegenheden.

« De personen welke tot dat einde door den H. Vader gekozen zijn of zullen worden, zullen ten minste twee maanden lang in de hoofdstad verblijven.

« Gij zult volkomen begrijpen, hoe wenschelijk het is, dat de keuze der personen aan de inzigten van den H. Vader beantwoorde. Die afgevaardigden moeten geene andere beweegredenen hebben dan het algemeen welzijn, geen ander doel dan het geluk van allen. In afwachting, enz.

...drie personen, tot deze provinciehoutrende, voor te stellen, opdat de H. Vader ...keus kunne doen.

De ... ijver, welken gij aan den dag gelegd in het ondersteunen der ... van Onze H. Vader, is mij ... zal ... verbonnen zal in eene ... heid, ... maatregel geldt, welke in den ...stand van elke provincie de grootste voordeelen ... aanbrengen.

Rome, 10 april 1847.

(get.) Kardinaal Gizzi.

— Den 21 april was het, naar de meening der tijdrekenkundigen, de twee duizend een honderd ...ste verjaardag der stichting van Rome. Deze verjaardag is door een schuhonderdtal burgers van allen stand en ouderdom gevierd door een feestmaal, hetwelk bij de puinhoopen der Titusbaden in de opene lucht gehouden werd. Geene de minste wanordelijkheid heeft dit feest gestoord.

TURKIJE.

De laatste tijdingen uit Konstantinopel zijn van het hoogste gewigt; zij melden dat het geschil tusschen Turkije en Griekenland steeds vinniger wordt en doen de ernstige bezorgdheid voor het behoud van den vrede in het Oosten ontstaan. In dit conflict had het kabinet van Berlijn zich eerst achterhoudend betoond, doch schaart zich heden openlijk aan de zijde van Engeland. Het Weener kabinet had insgelijks geaarzeld, maar de laatste depêches van vorst Metternich doen duidelijk zien, dat Griekenland van die zijde geene ondersteuning te wachten heeft. Lord Wellesley heeft verklaard, dat maar de meening van zijn kabinet, de bescherming van Griekenland door de drie Mogendheden, welke dit rijk gesticht hebben, niet meer bestaat en dat Griekenland zich, niet alleen door deszelfs weigering om aan de Porte gehoegdoening te geven en door het afslaan der vorderingen van Engeland betrekkelijk den achterstand en de renten der leening, aan groote gevaren blootstelt maar dat zelfs het bestaan van dat rijk daardoor in de weegschaal gebragt wordt. Het schijnt gemakkelijk te zullen zijn deze denkwijze ook door Rusland te doen aannemen.

Dit doel eenmaal bereikt zijnde, zullen de gezanten dezer twee mogendheden spoed voortgaan en Frankrijk, hetwelk alleen van het Grieksch kabinet getrouw blijft, zal zich, even als in 1840, alleen tegenover de Europeesche coalitie bevinden. Inderdaad, het is klaarblijkelijk, dat Lord Palmerston te Athene wederwraak wil nemen wegens de spaansche huwelijken, en hij is op het punt, hierin te slagen. Sedert de partij tegen Frankrijk goed gevestigd is, zal de Porte, evenmin als in 1840, aarzelen, een aanval op Griekenland in te Konstantinopel wat meer populair, dan toenmaals de wapening van Mehemet-Ali. Indien dus de toestand werkelijk is, zoo als hij ons afgeschilderd wordt, kan men binnen kort gewigtige gebeurtenissen te gemoet zien, tenzij Frankrijk toegeve.

Terwijl een storm Griekenland schijnt te bedreigen, is dat land zelf ten prooi aan inwendige verdeeldheden, welke tot niet minder strekken dan tot eene volkomene omverwerping van den tegenwoordige constitutie.

DUITSCHLAND.

Preuss. Zeit. van den 30 geeft een verslag van eene gedeelte der zitting van den 27, door de curie der drie Standen. Bij den aanvang der zitting werd voorlezing gedaan van een getal verzoekschriften. Aan de orde van den dag was nu de beraadslaging over het wets ontwerp betrekkelijk de uitsluiting van zekere personen, als onbekwaam om leden der Standen te zijn, doch de voorzitter zeide, dat hij vermeende in de inzigten der vergadering te treden, door haar voor te stellen om een onderwerp bezig te houden, hetwelk van meer algemeen belang van hooger gewigt is. De vergadering heeft dus het rapport gehoord, uitgebragt door eene speciale commissie over de verzoekschriften betrekkelijk het verbod van uitvoer van aardappelen, van gebruik derzelve in de brandstokerijen enz. De beraadslaging over dit rapport zal morgen plaats hebben; de *Preuss. Zeit.* meldt er de uitkomst niet van.

In eene elsneede uit Nurenburg wordt gemeld dat de zittingen van den 27 en 28 rustig zijn voorbijgegaan.

FRIEDBERG. Wij hebben reeds meermalen onze onderhouden over de moeijelijkheden, welke bij de verkiezing van den kanunnik Stroebele tot den bisschoppelijken zetel van Rottenburg. De bezorgdheid des Pausen moest zich te meer deze verkiezing aantrekken, daar het bisdom van Rottenburg de eenige zetel van het koningrijk Wurtemberg is en de gekozene kandidaat wegens zijne anti-roomsche leerstellingen bekend stond. Thans vernemen wij, dat, na even langdurige als moeijelijke onderhandelingen het kapittel van Rottenburg uit Rome magtiging ontvangen heeft, om, in overeenstemming met de Bulle der oprigting van het bisdom, tot eene tweede keus over te gaan. De brief van den Kardinaal Secretaris van Staat maakt aan het kapittel bekend, dat deszelfs eerste keus, om gewigtige redenen, door den H. Stoel verworpen is, ofschoon de brief geene enkele dier oorzaken uitdrukt, noch zelfs aanwijst. Het is te hopen, dat het kapittel in de nieuwe keus, waartoe het gemagtigd is, beter zal geleid worden; want indien dezelve weder de pauselijke afkeuring moest ondergaan, zou eene derde verkiezing niet meer geoorloofd zijn. Deze overweging zal ook waarschijnlijk het gouvernement meer omzigtigheid voorschrijven in den kandidaat, welken het buigetwijfeld op eene officieuse wijze aan de verkiezende kanunniken zal aanwijzen. Men denkt dat hunne keus vallen zal op de heeren O'Ehler of Hirschell. De eerste is een der uitstekendste leden van den kerkelijken raad, welke aan het ministerie van binnenl. zaken verbonden is, de andere is een geleerd hoogleeraar, die in zijn katholijk onderwijs belemmerd, zijn vaderland verlaten heeft, om eenen theologischen leerstoel te aanvaarden bij de Hoogeschool van Freiburg (Baden). Men behoeft niet meer te vragen, voor welken de wensch der katholijke bevolking zich verklaart.

— Prins Hermann von Hatzfeld, heer van Trachenberg, in Silezie, ridder grootkruis van de vournaamste der pauselijke orden, heeft zich vereerlooft den huwelijk aan te gaan met eene edele weduwe der protestantsche godsdienst en hetzelve door eenen protestantschen predikant doen inzegenen, trots den band des huwelijks welke bestaat tusschen hem en zijne wettige echtgenoot, die de katholijke godsdienst belijdt; de prins-aartsbisschop van Breslau heeft tegen hem een vonnis van kerkelijken ban uitgevaardigd, hetwelk door het gansche bisdom afgekondigd en aangeplakt is. Deze daad van hooge kerkelijke tucht heeft te meer indruk op de gemoederen gemaakt, daar de eerbiedwaardige bisschop, vóór de volvoering van dit misdadig voornemen, getracht had dezelve door de vaderlijkste vermaningen te voorkomen; de prins zich steeds getoond had als een zeer ijverig verdediger der katholijke belangen en zelfs aan het hoofd had gestaan van degenen, die aan Mgr. von Diepenbroke een zoo schitterend onthaal bereid hadden bij zijne intrede in de hoofdstad van zijn bisdom. De protestanten hadden reeds door hunne dagbladen verspreid, dat de zaak geschikt zou worden door middel van eenige geldelijke opofferingen ter gepasten tijde en plaatse. Het kerkelijk vonnis, tegen den prins uitgesproken, heeft op eene waardige wijze die beleedigende aantijgingen wederlegd. Wij deelen hier den tekst van het vonnis mede:

» Aangezien de doorluchtige prins Germanus von Hatzfeld van Trachenberg en Jaschkowitz zich schuldig heeft gemaakt aan polygamie (veelwijverij) wijl hij, tijdens het leven zijner wettige echtgenoot met eene andere vrouw in het huwelijk is getreden.

» A. een zoodanig gedrag te gestrenger moet gestraft worden, als het gehouden is door een persoon, die door geboorte, rang en fortuin zoo hoog geplaatst is als de gezegde prins van Hatzfeld, wiens voorbeeld noodwendig grooten invloed op het volk moet hebben.

» A. de prins van Hatzfeld, die zich aan het hoofd der catholijken van Silezie bevond, deze, door zijn ergerlijk gedrag, met schande beladen heeft.

« A. het van algemeene bekendheid is, dat hij overal gezegd heeft, dat hij zich weinig zeronttruste over het gaan bij gedaan had en hij, door geld, van de geestelijkheid de geldigverklaring van zijn tweede huwelijk zou verkrijgen, even als hij die van zijn eerste huwelijk verkregen had;

« A. het noodzakelijk is, op eene schitterende wijze aan het volk te verklaren, dat het eene dwaling is, welke door ons land verspreid wordt als of de geestelijkheid altijd toegevend jegens de grooten der aarde zouden zijn.

» Wij, Diepenbrock, bij de gratie Gods en zijner apostolischen stoel prins-aartsbisschop van Breslau, kennisgevende, krachtens onze aartsbisschoppelijke bediening en in overeenstemming met de heilige canons, maar tot ons groot leedwezen en met eene diepe droefheid, den gezegden prins Germanus van Hatzfeld, als openbaar en halsstarrig verachter en overtreder der wetten en der leer van de Kerk en slaan hem met het kerkelijk anathema, met al de wettelijke gevolgen van dien, en dit in den naam des Vaders des Zoons en des Heiligen Geestes, Amen.

ENGELAND.

LONDEN 1 mei. Het Lagerhuis heeft gisteren de beraadslaging hervat over het voorstel van den kanselier van den Echequer om aan een aantal maatschappijen in Ierland een voorschot te doen van 620,000 p. st. ten einde haar in staat te stellen de voorgenomene werkzaamheden voort te zetten. De heer Roebuck, die stelselmatig tegen alle maatregel van onderstand jegens Ierland vijandig is, heeft de orde van den dag gevraagd: zijn voorstel is met 203 tegen 14 stemmen verworpen. Daarna heeft de kamer het ontwerp aangenomen met 208 tegen 75 stemmen.

FRANKRIJK.

PARIJS, 2 mei. De receptie ten hove, bij gelegenheid van 's konings naamdag is gisteren zeer schitterend geweest. De meeste der gehoudene redevoeringen liepen over de schaarschte der levensmiddelen, welk de meeste streken van Europa teistert. De pauselijke Nuncius, die namens het corps diplomatique het woord voerde, deed uit deze omstandigheid de weldaad van het behoud des vreds uitkomen; de aartsbisschop van Parijs de noodzakelijkheid des gebeds en der verootmoediging.

Gedurende den dag hebben allerlei volksvermaken plaats gehad; de rust is niet verstoord geworden.

— De overste van het seminarie van den H. Geest heeft, zoo als men ligt verwachten kon, den uitval van den heer Ledru-Rollin in de Kamer der Gedeputeerden, bij de beraadslaging over het verzoekschrift ter afschaffing van de slavernij niet onbeantwoord gelaten. In de godsdienstige bladen heeft hij dit antwoord geplaatst en zich drie vragen ter beantwoording voorgesteld; namelijk: welke zijn de leerstellingen, in het seminarie van den H. Geest geleeraard, betrekkelijk: 1° de slavernij, 2° den slavenhandel, 3° het gedrag, hetwelk de zendelingen in de kolonien houde moeten. Ons bestek laat niet toe, in al de ontwikkelingen te treden van den kundigen overste; hetzij genoeg daarvan te ontleenen: 1° dat wat de slavernij betreft, er geleeraard wordt dat de slavernij een ongelukkig juk is, hetwelk op een gedeelte des menschdoms drukt en welks verbreking allerwenschelijkst is; dat de vrijheid eene onwaardeerbare weldaad is, waaraan het wenschelijk is, dat alle menschen, zonder onderscheid deelachtig worden; dat de meesters hunne slaven met menschlievendheid en liefde moeten behandelen en hun de doodige middelen tot hunne zaligheid moeten verschaffen, 2° dat men in dat geschrift, wat den slavenhandel betreft, steunt op de encyclica van Paus Gregorius XVI. d. d. waarvan het slot luidt:

« Daarom, krachtens ons apostolisch gezag, keuren wij al de voorzegde zaken af als geheel d n naam van christen onwaardig; en krachtens hetzelfde gezag verbieden wij uitdrukkelijk elken geestelijke of leek van den slavenhandel, onder welk voorwendsel ook, als geoorloofd te beschouwen of te prediken en te leeren, hetzij in het openbaar, hetzij in het bijzonder, hetwelk met deze apostolische brieven in strijd is.

Eindelijk wordt, omtrent het door de zendelingen te houden gedrag geleeraard, dat de voorzigtigheid eene der gewigtigste deugden van den zendeling is; dat hij dezelve tot leiddraad moet nemen in zijne bijzondere gesprekken of openbare redevoeringen, in zijne betrekkingen met de meesters en de slaven, en in de plannen welke hij vormt voor de bekeering of geestelijken vooruitgang der hem toebetrouwde zielen; in een woord in zijn gansche gedrag.

Wijders wordt de geestelijkheid der kolonien volkomen verdedigd tegen de overige beschuldigingen tegen haar ingebragt.

BELGIE.

BRUSSEL 3 mei. Men verzekert dat de H. Vader aan den rector en de hoogleeraren der Hoogeschool van Leuven eene zeer vleijende breve, eigenhandig door Z. H. geteekend, gezonden heeft.

NEDERLAND.

's HERTOGENBOSCH, 5 Mei. Heden (woensdag) dient voor het provinciaal

— Bij koninklijk besluit van den 20 april 1847, is bepaald dat tusschen volgbaar in [illegible] ... [illegible] ... van de intrekking [illegible] ... van *twintig gulden*, ten bedrage van *vier millioen zeght honderd duizend gulden* (f 4,800,000) uitgegeven volgens de voorgemelde wet, worde vastgesteld op den 1 juni 1847. De intrekking dier bijletters zal plaats hebben bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam.

Art. 2. Met den dag volgende op dien, welke voor de intrekking zal zijn vastgesteld, houden de in het vorige artikel bedoelde muntbiljetten op met hetzelve als betaalmiddel te zijn.

Ten gerieve echter van het algemeen worde bepaald, dat dezelve nog gedurende drie maanden na den dag voor de intrekking vastgesteld en dus tot den 30 september eerstkomende bij alle betalingen aan de schatkist zullen worden aangenomen.

's GRAVENHAGE 3 Mei. De tusschenkomende koorts, waardoor Z. M. de Koning is aangetast, week bij voortduring af.

P. F. J. Everard. Beckers.
M. D. M. D.

TWEEDE KAMER DER STATEN GENERAAL.

Zitting van 3 Mei.

Na de opening der zitting van heden heeft de heer van Dam van Isselt, ook namens 16 zijner medeleden, het voorstel van wet gedaan, om de werking der wet van 18 december 1845, in verband met de wet van 30 october 1846, betrekkelijk den invoer op de levensmiddelen, nog verder te verlengen tot 1 october 1851, en inmiddels de discussien, nopens de voorgestelde intrekking der graanwet, op woensdag aanstaande aan de orde van den dag gesteld uit te stellen, tot dat het onderzoek over het gedane voorstel zal zijn afgeloopen. De strekking van het voorstel is, om ruimer gelegenheid te laten tot een meer omvattend en kalm onderzoek der kwestie van de al of niet intrekking der graanwet, dan bij den drang der tegenwoordige omstandigheden het geval zou kunnen zijn.

De heeren de Kanchy, de Kempenaer, v. Rijckevorsel, van Twist, Sterling en Luzac bestrijden de voordragt, terwijl de heeren van Dam, van Heemstra, de Man, Romme van Panhuis, en de Jong de strekking van hetzelve verdedigen. De discussien zijn zeer levendig. De minister van financien, het woord vragende te gelijk met den heer van Dam, die op den heer Luzac wil antwoorden, en Z. Exc. dit een regt noemende (art. 41 Regl. van Orde), betwist de heer van Dam dat regt in het hier gegeven geval, op grond van aal. 91 Regl. van Orde. De president stelt de vraag, of Z. Exc. het woord zal verleend worden. De Kamer beslist *ontkennend* met 29 tegen 24 stemmen. De heer van Dam bekomt het woord, doch wil er thans wel afstand van doen. Z. Exc. wederkeerig daarvan afstand doende, beantwoordt de heer van Dam den heer Luzac. Daarna bekomt Z. Exc. het woord en bestrijdt het gedane voorstel, tot verdaging der discussien over de graanwet op grond, dat daardoor het voorstel der Regering ter zijde wordt geschoven, in strijd met de vroeger bepaalde discussie.

Na eene langdurige beraadslaging heeft de Vergadering met 30 tegen 23 stemmen besloten om de bedoelde beraadslaging op woensdag aanstaande vastgesteld te houden.

Daar de heer Uytwerf Sterling aan de Kamer schriftelijk verzoek gedaan heeft, om bij het opmaken der nominatie van drie candidaten ter vervulling van de bestaande vacature in den Hoogen Raad met in aanmerking te komen en alzoo vier van de zes personen, op de door den Hoogen Raad opgemaakte lijst geplaatst, verlangd hebben bij het opmaken der [illegible] nominatie buiten aanmerking te blijven, dewijl [illegible] indirect een gelijk verlangen te kennen gegeven heeft, besloten den Hoogen Raad der Nederlanden te vereenigen [illegible] het opmaken dezer nieuwe voordragt [illegible]

De Commissie van Rapporteurs voor het wetsontwerp tot regeling en afsluiting der landsrekening [illegible] heeft haar schriftelijk verslag uitgebragt. Dit treft de overwegingen in de afdeelingen gehouden over de vraag, of het laatstelijk door den heer Hofman gedane voorstel een onderwerp van nader onderzoek zal uitmaken, de dag der beraadslaging over die vraag is bepaald op morgen.

Daarna heeft de Commissie, vroeger benoemd tot onderzoek van het verslag der Algemeene Rekenkamer, betrekkelijk hare werkzaamheden over 1845, bij monde van den heer Cost Jordens een uitvoerig rapport over het genoemde verslag uitgebragt, welk rapport ter griffie nedergelegd en gedrukt zal worden.

Ten laatste is het wets-ontwerp tot verlenging van den termijn van afsluiting voor buitengewone fondsen en voor de vereffening van uitgaven op den achterstand zonder beraadslaging, met algemeene stemmen aangenomen.

In deze zitting is ook ingekomen den wetsontwerp tot bewilliging eener buitengewone geldelijke bijdrage aan de Maatschappij van Weldadigheid, over het thans lopende jaar.

LATERE BERIGTEN.

De *Contemporaneo* meldt dat het volk van Rome de groote daad van Pius IX, waarvan hierboven de afkondiging wordt medegedeeld, niet eene vervoering heeft ontvangen, welke bewijst dat het vaderlijke hart van dien Paus in de beschavingen rijpe tot het genot der weldaden welken de wijsheid en de goedheid des Pausen het voorbereidend [illegible]

Meer dan vijf duizend personen zijn donderdag den 22 april, met brandende toortsen, zuilen aan het hoofd op de afdeelingen gesplitst van de *piazza del Popolo* dags de *Corso* in eene bewonderenswaardige orde naar het Quirinaal getogen, daar stonden ongeveer 80,000 inwoners vergaderd, om Pius IX te te zien.

De voorgaande brief van 19 april met groote letters op een wit vaandel gedrukt, werd door den opzigt in zegepraal gedragen. Als de straten, al de huizen waren verlicht, overal was vreugde zigtbaar. Z. H. toonde zich door de vinsta del mezzigto op het balkon gevoerd, gaf zijnen apostolischen zegen, op hetzelfde oogenblik werd de plaats door duizenden van Bengaalsche vuren verlicht.

De *Presse* van *Zeit* bevat thans het einde der zitting van 22 april. Na eene zeer lange discussie is besloten, den koning te verzoeken dan het uitvoer van aardappelen door het gansche rijk tot aan den volgenden oogst te verbieden. Daartoe heeft de vergadering beraadslaagd over een voorstel, om het verbod van uitvoer van granen te verbieden, hetwelk met eene groote meerderheid verworpen is.

Nog is verworpen het voorstel om den koning te verzoeken den uitvoer van het meel en andere fabrikaten van den aardappel te verbieden; doch is met eene aanzienlijke meerderheid besloten, dat de koning verzocht zal worden, tot den 15 augustus e. k. het gebruik van granen en aardappelen in de stokerijen te verbieden.

Een verzoekschrift strekkende om het gouvernement te verzoeken dat de landbouwers niet meer graan en aardappelen onder zich mogen houden dan voor hunne behoeften noodzakelijk is en wel onder straf van verbeurdverklaring van het overtollige, is, benevens een aantal andere verzoekschriften tot vermindering der tollregten op de levensmiddelen, door de vergadering afgestemd.

Op de aangekondigde verkooping van MEUBELAIE-GOEDEREN ten huize van den Wel Edel Gestrengen heer Mr. P. HARTOGH HZ., op den 11de Mei 1847 en volgende dagen, zal onder anderen nog geveild worden:

Een goed geconserveerde fraaije **BAROUCHETTE DROWSKI**, gerigt voor 1 en 2 PAARDEN, met negen zitplaatsen.

Een piano, [illegible] **Kanapetje op Veren**, een [illegible] **Kinderkarretje** en [illegible]

TERSTOND te [illegible] Geëmployeerde [illegible] WIEBOD [illegible] bij Mevrouw [illegible]

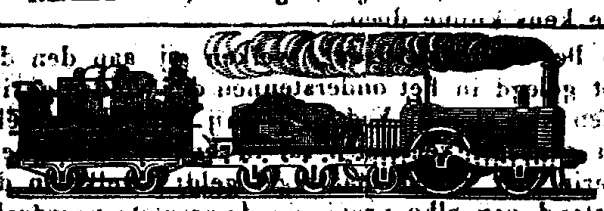

AKEN MAASTRICHTSCHE

SPOORWEG.

Aanbesteding der Werken

OP PRUISSISCH GEBIED.

De Gemeenschappelijke DIRECTIE, voornemens zijde, over te gaan tot de

AANBESTEDING DER WERKEN

VOOR

DEN AANLEG VAN HET DEELTE VAN DEZEN SPOORWEG, van Aken tot in de nabijheid der Nederlandsche Grenzen,

brengt bij deze ter kennis van de gegadigden, dat het daartoe betrekkelijk BESTEK, met de Lengteprofillen en Berekeningen, tot den 25 *MEI* aanstaande, ter inzage liggen in hare bureaux, te *Aken*, *Wierichsbongaard*, N° 1304, en te *Maastricht*, *Capucynenstraat*, N° 1101, zullende des verlangende, van den 3 tot den 15 *MEI*, ook de Spoorwegtuin op het terrein aan de gegadigden worden aangewezen.

De werken voornoemd zijn verdeeld in twee Perceelen.

De verzegelde *INSCHRIJVINGS-BILLETTEN*, met het opschrift:

Inschrijvings-billet voor den aanleg van ... perceel aan den Rhenish-Maastrichtschen Spoorweg,

kunnen noch uiterlijk op den 25 *MEI* aanstaande, tot des avonds ten 6 uur, in een der opgegeven bureaux worden bezorgd.

De opening dezer billetten zal plaats hebben den 26 *MEI*, des voormiddags ten 11 ure, in het bureau te *Aken*, en in bijzijn der aldaar tegenwoordig zijnde inschrijvers.

Maastricht den 24 *April* 1847.

DE GEMEENSCHAPPELIJKE DIRECTIE.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBUSCH

Maandag en Dingsdag 3 en 4 Mei.

ROGGE f 14.35 f 14,50 a f 14.85.
BOORKWEIT f 10.00 a f 10.35 f 10.65.
HAVER f 4.75 f 5.00 f 5.05.

AMSTERDAM 3 Mei.

Tarwe tot verhoogde prijzen ter verzending gekocht met veel handel; 126 p. b. Pools f 540; 128 p. Nordet f 550; 125 p. n. Stettin f 534; 128 p. n. Saal f 555, in cons. 126, 127 p. b. Pools. f 550, 558, 128 p. wits. Pools. f 565; 130 p. Groningsche zeilende f 550; 126, 128 p. ditto f 530; 540.

Rogge mede tot verhoogde prijzen met veel handel ter verzending: 119 p. Europoetia f 425; 118 p. Archangel (van de Zaan) f 429; 116 p. Peterb. f 425. In cons.: 120 p. Odessa f 440; 125 p. Amerik. f 460; 114 p. n. Inl. f 398.

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren en Maas te Grave en van de Dieze te 's Bosch, waargenomen des morgens ten 8 uren.

	MAAS te GRAVE			DIEZE te 's BOSCH			
	boven AP	Toename	Afname	boven 0	onder 0	Toename	Afname
	Meter.	duim.	duim.	Meter.	duim.	duim.	duim.
3	6	8					
4	6	7	1				
5				14	0	10	
»	»	»	»	»	»	»	»

De O. te 's Bosch is 4 el 11 duim boven AP.

Hoogte van den Rijn te Keulen 2 Meter 11 voet 11 duim.

Ter Drukkerij van J. A. A. DE ROOY te *Bosch*.